

*»Branje človeka izpopolnjuje, razpravljanje ga pripravi, pisanje mu da natančnost.« Francis Bacon, angleški filozof*

## Uvodnik odgovornega urednika

Obramba države in varnost njenih državljanov sta eni od glavnih odgovornosti vsake vlade. Njun pomen je viden tudi v obsegu dejavnosti, ki zajema tako obrambo nacionalnih interesov pred zunanjimi in notranjimi varnostnimi grožnjami države ter podporo ciljem zunanje politike kot tudi ustrezno stopnjo obrambne sposobnosti države in pripravljenosti obrambnih zmogljivosti. Z vidika zagotavljanja nacionalne varnosti je pomembno, da je v spreminjajočem se varnostnem okolju, pa tudi sicer, obrambna sposobnost države stalno zagotovljena, in to po ceni, ki ne vpliva negativno na nacionalno gospodarstvo ali blaginjo državljanov. Edmonds (1998) navaja, da gre pri tem za cilje obrambne politike, ki jih je treba uskladiti s potrebami in zmožnosti države na eni strani ter realnimi razvojnimi ambicijami oboroženih sil na drugi.

Problemi obrambnega področja so danes precej drugačni od tistih pred letom 1989. Različni pa so tudi cilji obrambne politike ter dojemanje varnostnih groženj in tveganj. Te spremembe same po sebi določajo potrebo po stalnem prilagajanju sestav ter upravljanja in vodenja obrambnih resorjev, katerih učinkovitost se najbolje prepozna tudi v dinamiki razvoja in opremljenosti oboroženih sil. Spremljajoč problem sodobnega upravljanja obrambnih resorjev, ki se zaradi različnih političnih pritiskov in hitrih odločitev velikokrat zapostavi, predstavlja tudi izgubljanje občutka za ocenjene varnostne grožnje in tveganja. Uspešnosti strukturnih sprememb obrambnih resorjev in posledično tudi oboroženih sil namreč ni mogoče utemeljevati z učinkovitim

delovanjem v miru, temveč na podlagi sposobnosti delovanja v kontekstu različnih varnostnih in vojaško-obrambnih scenarijev v krizi ali vojni.

Kljub temu da se z novimi oblikami vodenja in upravljanja obrambnih resorjev vnašajo nove vrednote, kot so administrativna učinkovitost, stroškovna učinkovitost (angl. *value of money*) in konkurenčnost, se hkrati postavlja vprašanje mej takšne »komercializacije obrambnega področja«. Gre za vprašanje, ki v marsičem posredno ali neposredno vpliva tudi na upravljanje in vodenje oboroženih sil v smislu spoštovanja njenih tradicionalnih značilnosti, kot so disciplina, poslušnost, organiziranost, ter vrednot, kot so dolžnost, čast, patriotizem, spoštovanje avtoritete, pogum in druge. Ali z oddaljevanjem od tradicionalnih vojaških značilnosti in vrednot to pomeni, da vojaška služba danes postaja vse bolj služba (delovno mesto) in vse manj stroka (profesija) (Downes, 1985; Harries-Jenkins, 1990)? Če izhajamo iz Huntingtona (1966), je povsem jasno, da ima vojaški poklic posebno družbeno vrednost (angl. *higher calling*), ki ga poudarjajo tri razmeroma statična, vendar med sabo prepletena merila: strokovnost, korporativnost in odgovornost. Strokovnost izhaja iz razširjenega vojaškega izobraževanja in izkušenj na pomembnem področju človeških prizadevanj (varnost kot predpogoj za človekov razvoj). Korporativnost pomeni zavedanje o enotnosti prakticiranja vojaškega poklica, medtem ko gre pri odgovornosti za uporabo strokovnega znanja in korporativnega zavedanja, tako da je to splošno koristno za družbo. Upravljanje in vodenje obrambnega resorja in oboroženih sil potemtakem ne bi smela temeljiti le na odgovornosti v smislu strokovnega opravljanja nalog, temveč na privzgojenem, t. i. ponotranjenem občutku odgovornosti do države in družbe.

Vojaški poklic s takim privzgojenim občutkom odgovornosti je tesno povezan s kritičnim razmišljanjem vojakov o delovanju oboroženih sil. V Centru vojaških šol perspektivna kritična mišljenja, nastala na podlagi poglobljenega raziskovalnega dela, predstavljamo v Vojaškošolskem zborniku. Tokrat obsega izdaja zbornika pet prispevkov; štiri prispevke so pripravili najboljši slušatelji 24. generacije višjega štabnega tečaja Poveljniško-štabne šole, v zadnjem prispevku se tem razmišljanjem pridruži še predstavnik Sektorja katedre vojaških ved. **Primož Bernard** z analizo psihološkega delovanja kot podpore smrtonosnemu delovanju na cilje poudarja pomen razvoja psihološkega

delovanja v Slovenski vojski glede doseganja združenih učinkov tako za delovanje v krizi ali vojni kot tudi za potrebe podpore delovanja Slovenske vojske v mirovnih operacijah in na misijah. Pri tem zasleduje dva cilja, in sicer učinke, ki jih je psihološko delovanje z izvajanjem nesmrtonosnih dejavnosti doseglo v preteklih vojaških operacijah po svetu, ter umeščenost cikla psihološkega delovanja v cikel smrtonosnega ciljenja, ki bi omogočala hkratno, skrbno in usklajeno načrtovanje obeh dejavnosti. **Aleksander Drnovšek** v prispevku preučuje pomen sledenja v konceptu voditeljstva. Posebno pozornost namenja odnosom med vlogo poveljnika in aktivnimi sledilci v okviru poveljevanja s poslanstvom ter pomenu sledenja za uspešno vodenje vojaške organizacije na neposredni in organizacijski ravni. **Tomaž Hrvatin** preučuje vlogo zračnojurišnih sil v bojnem delovanju. Na podlagi zgodovinske analize doktrine in razvoja teh sil ter opredelitvijo njihove vloge v bojnem delovanju v različnih oboroženih konfliktih ugotavlja perspektivo in na splošno možnosti za razvoj uporabe koncepta zračnega juriša v Slovenski vojski. **Damjan Slivečka** na podlagi pregleda in analize normativnih, strateških in planskih podlag ter doktrinarnih zahtev analizira perspektivo pehote Slovenske vojske. Zbornik končujemo s prispevkom **Pavla Vuka**, ki v svojih razmišljanjih spregovori o kvalitativnem razvoju področja nacionalne in mednarodne varnosti. Avtor ugotavlja, da je kvalitativni razvoj nacionalne in mednarodne varnosti prepleten s številnimi, spreminjajočimi se zunanjimi in notranjimi dejavniki, zato je danes treba gledati na nacionalno in mednarodno varnost z več perspektiv v smislu iskanja kombinacij (konvencionalnih in sodobnih) teorij in konceptov, ki bi lahko najboljše pojasnili potek in smer razvoja tega področja.

Uredniški odbor vabi vse, ki jih zanimajo strokovne teme, k dejavnemu soustvarjanju naslednje izdaje Vojaškošolskega zbornika v letu 2021.

**Mag. Pavel Vuk**

sekretar

odgovorni urednik Vojaškošolskega zbornika

Uporabljeni viri v uvodniku:

1. Downes, J. C., 1985. To be or not to be a profession: The military case. *Defense Analysis*, 1(3), str. 147–171.
2. Edmonds, M., 1998. Defense management and the impact of Jointery. *Defense Analysis*, 14(1), str. 9–27.
3. Harries-Jenkins, G., 1990. The concept of military professionalism. *Defense Analysis*, 6(2), str. 117–130.
4. Huntington, S., 1966. *The Common Defense: Strategic Programs in National Politics*. New York in London: Columbia University Press.